Menejment texnologiyasi: nazariy asoslar va zamonaviy tashkilotlar samaradorligiga ta’siri

Kadirov Ulug‘bek Ravshanovich
Toshkent kimyo-texnologiya instituti dotsenti (PhD)
E-mail: ulugbekadirov1@gmail.com

Zulpanov Farhod Ummatqul o‘g‘li
Toshkent kimyo-texnologiya instituti talabasi
E-mail: yyyyuaa12@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada menejment texnologiyasi tushunchasining nazariy asoslari hamda uning zamonaviy tashkilotlar faoliyatidagi o‘rni kompleks tahlil qilinadi. Tadqiqotda boshqaruv texnologiyalarining asosiy turlari, ularning funksional xususiyatlari va tashkilot samaradorligiga ta’siri ilmiy manbalar asosida o‘rganilgan. Shuningdek, raqamli transformatsiya sharoitida menejment texnologiyalarining evolyutsiyasi, axborot tizimlari va analitik vositalarning boshqaruv qarorlariga ta’siri ochib berilgan. Tadqiqot natijalari menejment texnologiyalarini joriy etish tashkilotlarda operatsion samaradorlikni oshirish, resurslardan oqilona foydalanish va raqobatbardoshlikni kuchaytirishda muhim omil ekanligini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: menejment texnologiyasi, boshqaruv, samaradorlik, raqamli menejment, innovatsiya, strategik boshqaruv, axborot tizimlari, optimallashtirish.

Abstract: This article examines the theoretical foundations of management technology and its role in modern organizations. The study analyzes the main types of management technologies, their functional characteristics, and their impact on organizational performance. It also explores the evolution of management technologies in the context of digital transformation, highlighting the role of information systems and analytical tools in decision-making processes. The findings indicate that the implementation of management technologies significantly improves operational efficiency, resource utilization, and organizational competitiveness.

Keywords: management technology, management, efficiency, digital management, innovation, strategic management, information systems, optimization.

Аннотация: В данной статье комплексно анализируются теоретические основы понятия управленческих технологий, а также их роль в деятельности современных организаций. В исследовании на основе научных источников рассмотрены основные виды управленческих технологий, их функциональные характеристики и влияние на эффективность организации. Кроме того, раскрыта эволюция управленческих технологий в условиях цифровой трансформации, а также влияние информационных систем и аналитических инструментов на процессы принятия управленческих решений. Результаты исследования показывают, что внедрение управленческих технологий является важным фактором повышения операционной эффективности, рационального использования ресурсов и усиления конкурентоспособности организаций.

Ключевые слова: управленческие технологии, управление, эффективность, цифровой менеджмент, инновации, стратегическое управление, информационные системы, оптимизация

1. Kirish (Introduction)

Zamonaviy iqtisodiy tizimlarning murakkablashuvi, global raqobatning kuchayishi va raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi boshqaruv tizimlariga yangi talablarni qo‘ymoqda. An’anaviy boshqaruv uslublari o‘rnini tizimli, moslashuvchan va texnologiyalarga asoslangan menejment yondashuvlari egallamoqda. Shu nuqtai nazardan, menejment texnologiyasi tashkilot faoliyatining samaradorligini oshirishda muhim vosita sifatida qaraladi.

Menejment texnologiyasi boshqaruv jarayonlarini standartlashtirish, algoritmlashtirish va optimallashtirish orqali qaror qabul qilish sifatini oshirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, raqamli iqtisodiyot sharoitida boshqaruv tizimlarining avtomatlashtirilishi tashkilotlarning moslashuvchanligini va tezkorligini ta’minlamoqda.

Mazkur tadqiqotning maqsadi — menejment texnologiyalarining nazariy asoslarini tizimli o‘rganish va ularning tashkilot samaradorligiga ta’sirini ilmiy jihatdan asoslashdan iborat.

2. Metodologiya (Methods)

Tadqiqot jarayonida quyidagi ilmiy usullardan foydalanildi:

- tizimli tahlil (system analysis)
- qiyosiy tahlil (comparative analysis)
- ilmiy adabiyotlar sharhi
- statistik ma’lumotlarni umumlashtirish

Empirik asos sifatida xalqaro tashkilotlar hisobotlari (McKinsey, Deloitte) va ilmiy manbalar natijalaridan foydalanildi.

3. Natijalar (Results)

3.1 Menejment texnologiyasining mohiyati

Menejment texnologiyasi — bu boshqaruv jarayonlarini samarali amalga oshirishga qaratilgan usullar, vositalar va algoritmlar majmui bo‘lib, u qaror qabul qilishni optimallashtirish va resurslardan samarali foydalanishni ta’minlaydi.

Zamonaviy talqinda u quyidagi komponentlardan iborat:

- boshqaruv usullari
- axborot tizimlari
- analitik vositalar
- monitoring va nazorat mexanizmlari

3.2 Menejment texnologiyalarining asosiy turlari

1-jadval. Menejment texnologiyalari tasnifi

Texnologiya turi	Mazmuni	Strategik ahamiyati

Texnologiya turi	Mazmuni	Strategik ahamiyati
Strategik menejment	Uzoq muddatli rejalashtirish	Barqaror rivojlanish
Operatsion menejment	Kundalik jarayonlarni boshqarish	Samaradorlikni oshirish
Raqamli menejment	IT va avtomatlashtirish	Tezkorlik va aniqlik
Innovatsion menejment	Yangi g‘oyalarni joriy etish	Raqobat ustunligi
Loyiha menejmenti	Loyihalarni boshqarish	Natijadorlik

3.3 Menejment texnologiyalarining samaradorlikka ta’siri

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki:

- Raqamli boshqaruv tizimlari qaror qabul qilish tezligini **20–40% ga oshiradi**
- Avtomatlashtirish operatsion xarajatlarni **15–25% ga kamaytiradi**
- HR analytics asosidagi boshqaruv xodim samaradorligini **10–20% ga oshiradi**

Bu natijalar xalqaro konsalting kompaniyalari hisobotlariga asoslangan.

3.4 Raqamli transformatsiya va menejment texnologiyalari

Raqamli texnologiyalar boshqaruv tizimlarini tubdan o‘zgartirmoqda. Quyidagi yo‘nalishlar ayniqsa muhim:

- Big Data asosida qaror qabul qilish
- Sun’iy intellekt yordamida prognozlash
- ERP va CRM tizimlari orqali integratsiya

Natijada boshqaruv jarayonlari real vaqt rejimida amalga oshirilmoqda.

4. Muhokama (Discussion)

Olingan natijalar menejment texnologiyalarining tashkilot samaradorligiga bevosita ta’sirini tasdiqlaydi. Klassik boshqaruv nazariyalari (Drucker, Porter) zamonaviy texnologiyalar bilan integratsiyalashgan holda yangi bosqichga ko‘tarilgan.

Shu bilan birga, quyidagi muammolar mavjud:

- texnologik infratuzilmaning yetarli emasligi
- kadrlar malakasining pastligi
- o‘zgarishlarga qarshilik

Bu esa menejment texnologiyalarini joriy etishda kompleks yondashuv zarurligini ko‘rsatadi.

5. Xulosa (Conclusion)

Menejment texnologiyalari zamonaviy tashkilotlar faoliyatining ajralmas qismi hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki:

- boshqaruv texnologiyalarini joriy etish samaradorlikni oshiradi
- raqamli transformatsiya raqobatbardoshlikni kuchaytiradi
- axborot tizimlari qaror qabul qilish sifatini yaxshilaydi

Kelajakda menejment texnologiyalari sun’iy intellekt va avtomatlashtirish asosida yanada rivojlanishi kutilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Drucker, P. F. (2022). Management: Tasks, Responsibilities, Practices.
2. Porter, M. (2022). Competitive Advantage.
3. Kotler, P., Keller, K. (2022). Marketing Management.
4. McKinsey & Company (2023). Digital Transformation Report
5. Deloitte (2024). Global Human Capital Trends
6. Ricky W.Griffin. Fundamental of management. 8 th Edition. 2015.-510 p.
7. N.K.Yoldoshev, G.E.Zaxidov Menejment. Darslik. -T:. O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati, 2018 y.-392 b.